

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Християн Анастасов Танушев
Университет за национално и световно стопанство

по дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ”
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Ангелчо Андоновски

**Тема: Ролята на маркетинга в създаването на финансови ресурси
в здравните организации**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 696 от 16.12.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси чл. кор. проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Ролята на маркетинга в създаването на финансови ресурси в здравните организации” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Ангелчо Андоновски – докторант в самостоятелна форма на подготовка към катедра „Финанси и застраховане“.

Предадените от Ангелчо Андоновски материали включват следните документи: дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ на английски език и автореферат към него на английски и на български език, три броя научни статии в издания с научно рецензиране по темата на дисертационния труд и техните резюмета, справка за изпълнение на националните минимални изисквания по Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане, автобиография, декларация за оригиналност и достоверност на дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Според представената биографична справка Ангелчо Андоновски завършва медицина в Университета „Св. Св. Кирил и Методий“ в Скопие през 2000 г. с квалификация за общо практикуващ лекар. Придобива степен магистър по медицина от Тракийския университет в Стара Загора през 2003 г. и специализация по педиатрия през 2016 г. От 2020 г. е педиатър в поликлиника.

Изборът на темата е тясно свързан с повече от 20 годишната практика на докторанта като медицински представител на фармацевтични компании и практикуващ лекар в Скопие.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертацията е в обем от 202 страници. Използваната библиография включва 123 източника. На английски език са 121 от тях. Основавайки се на идеи, развити в литературата авторът формира своя гледна точка и позиция.

Разработката е логично структурирана като е разделена на увод, четири глави, заключение. Ангелчо Андоновски последователно изследва теоретичните аспекти на маркетинговата дейност на доставчиците на здравни услуги, формирането на маркетингова стратегия на организацията, изготвянето на интегриран маркетингов план и процеса на създаване на ценност за потребителя при реализацията на медицинската услуга. Съдържанието на отделните части е балансирано и позволява да се развие всяка от представяните идеи.

Особената актуалност на проблематиката, която дисертантът изследва, може да се разкрие като се проследи полемиката в страните от Европейския съюз и САЩ по повод на предприеманите реформи в областта на здравеопазването. За всеки обективен наблюдател технологичното обновление в сектора, иновациите в областта на фармакологията, лавинообразното нарастване на разходите за здравеопазване, ролята на пациента в лечебния процес са тенденции, които изискват научен анализ именно на основата на системния подход, който автора прилага.

Дисертационният труд представлява едно интердисциплинарно изследване на границата между икономиката, медицината и социалните науки. Авторът си поставя ясната цел да разработи концептуален модел за внедряване на маркетингова методология, основана на оценка на ценността на получаваната медицинската помощ от пациентите. Тази цел преплита в „Гордиев възел” проблемите на здравния статус на населението, достъпа до здравна помощ и цената на услугите, качеството на оказваната медицинска помощ, оценката на работата на болничните заведения и медицинските специалисти, личните възприятия на пациента. Проблемите на управлението на този процес, на целеполагането, организацията, мотивацията и контрола на тази дейност не е и не може да бъде предмет на изследване единствено от медицински специалисти. Те се анализират и от експертите по управление за създаване на подходяща организация на дейността, от специалистите по икономика за оценка на ефективността на влаганите ресурси, от психолозите за осмисляне на емоционалните нагласи и личния контакт лекар-пациент, от социолозите относно стратификацията на обществените групи и възникващите етичните проблеми. Авторът, безспорно основавайки се на

дългогодишния си опит в тази сфера, е подходил към решаването на задачата си комплексно и е засегнал всяка една от тези области.

Дисертацията представя като равнопоставени позициите на различните заинтересовани страни в процеса на оказване на медицинска помощ – пациентите, лекарите, болничните заведения, доставчиците на медикаменти и медицински изделия. Гледните точки, позициите на всеки от тези участници в процеса са важни сами за себе си, но още по-полезно е тяхното обединяване и съпоставяне за усъвършенстване на процеса като цяло. Мога само да илюстрирам казаното като подчертая, че задълбочено са проучени взаимоотношенията лекар-пациент, лекар-лекар, лекар-болнично заведение, пациент/лекар-доставчик на медикаменти, за да се докаже необходимостта от усъвършенстване на медицинските процедури за подобряване качеството на медицинската услуга. Във всеки конкретен случай са изчерпателно проучени факторите, които влияят върху тези отношения.

Особено внимание е отделено и на съвременните методи на дигиталния и мобилния маркетинг при осъществяване на взаимоотношенията между участниците в процеса. Дискутирани са въпроси на внедряване на цифрови иновации, като интернет на нещата (IoT), големи данни, машинно обучение и изкуствен интелект, които предефинират характера на здравната услуга и възприятията на пациентите.

В края на всяка глава дисертантът формира ясни заключения, които логически следват от представените теоретични постановки и практически казуси, но и предизвикват читателя да съпостави позицията на автора със собствените си изводи и разсъждения.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В автореферата към дисертационния труд докторантът е формулирал осем приноса. Счита, че те са прекалено раздробени и биха могли да се обобщят.

Не приемам приноси 7 и 8, тъй като те не могат да бъдат верифицирани от представения текст на дисертационния труд. Не са представени конкретни емпирични статистически данни доказващи проведени изследвания от автора.

В теоретичен аспект като основен принос на дисертанта приемам прилагането на системния подход при управление на маркетинга в здравеопазването на двете нива: здравна система и конкретни доставчици на здравни услуги и предложени модел на система от мерки и дейности за прилагане на инструментите за маркетингово въздействие върху пациентите. Бих очертал като принос и изследването на съвместно създаване на ценност за потребителя при оказване на медицинската услуга от лекаря.

Принос от приложен характер, който непосредствено може да се въведе в практиката е предложението за изготвяне на интегриран маркетингов план на здравните заведения.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е представил три самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд на английски език. Статиите са в издания в Република Северна Македония. Те отразяват етапи от работата на докторанта по темата и популяризират идеите му.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Дисертационният труд и трите самостоятелни публикации, както е отразено и в представената справка, доказват, че докторантът покрива минималните национални изисквания, според чл. 2б, ал. 2, 3 и 5 на ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Представеният автореферат на български и английски език коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на докторанта да преосмисли формулирането на приносите в автореферата, за да отразят те по-прецизно постигнатото в дисертационния труд. Представените заключения във всяка от главите са добра основа за обобщаване на получените резултати.

Темата на дисертацията включва проблема за създаването на финансови ресурси. Разработката и бъдещи изследвания на автора следва да се основават и на анализ на статистически данни и финансови резултати на конкретни здравни заведения.

Предлагам да се обмисли и ролята на регулативните органи при оформянето на маркетинговата политика в здравния сектор. Въпросът е съвсем бегло засегнат и подлежи да по обстоен анализ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията, авторефератът и представените публикации дават основание да се направи извода, че докторантът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Давам положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ангелчо

Андоновски в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

15.01. 2024 г.

Рецензент:

проф. д-р Християн Танушев